

av orsökunum til, at hon tá valdi Sjálvstýrisflokkinn. Ein onnur stór orsök var, at hon – og fleiri onnur við – sóu, at gongdin í búskapinum beint fyri kreppuna gekk skeiva leið. Tí valdi hon at brúka ein pall, har hon hoyrdist.

–Eg hevði hug til at blanda meg uppi, og eg helt, at tað var rætt at stilla upp fyri ein flokk, sum vildi verja føroysk mál og føroyska mentan, sigur Helena Dam á Neystabø.

Hon avnoktar ikki, at Javnaðarflokkurin tó hevði verið eitt natúrligari fyrsta val hjá henni, og hevði hon fingið eina áheitan frá Javnaðarflokkinum til at stilla upp tá, so hevði hon møguliga eisini gjørt tað.

–Eg varð so vald á ting, og tað hevði eg kanska ikki roknað við, tí tað var fyrstu ferð, at eg stillaði upp, sigur hon.

Figgjarkreppan í nítíárunum fylti nógv tey fyrstu árin Helena var í politikki. Tvey ár eftir, at Helena var vald á ting, fóru allir bankarnir á húsagang.

–Kreppan var beint frammanfyri okkum, hóast fleiri hildu, at tað gekk ófatiliga væl í samfelagnum, sigur hon.

–Eg skilji væl, at tað eru fleiri, ið hava somu hugsan í dag og sum stúra fyri, at vit aftur enda í eini kreppu. Hetta skulu vit sjálvsagt

ting, sum hon vildi stríðast fyri, men sum hon ikki helt, at áhugi var

meg er loysing ikki eitt endamál, leggur hon afturat.

Býráðspolitikkur

Í 2012 stillaði Helena Dam á Neystabø upp til býráðsval. Hon greiðir frá, at hon valdi at stilla upp, tí hon saknaði tað politiska arbeiði.

–Eg eri eitt politiskt menniskja, sum hevur hug til at arbeiða við politikki, har sum politikkur er. Eg varð ikki vald í lögtingið tá, og saknaði politikkk. Tá man hevur verið í politikki í so mong ár, so er tað politikkur, sum man dugir og brennur fyri. Og tað eru altíð stór mál, sum neyðugt er at tríva í, staðfestir hon.

Tey fyrstu fyra árin í kommunalpolitikki lýsir hon sum eina spennandi tíð. Tá vóru allir 13 býráðslimirnir ein samgonga og arbeiddu saman. Nú situr Helena og Javnaðarflokkurin í andstøðu, og hon heldur, at tey í alt ov lítlan mun verða tikin uppi tað politiska arbeiði, og tað heldur hon tykist meiningseyst. Hon viðurkennir tó, at soleiðis er luturin, tá tú ert í politikki – til tíðir ert tú í samgongu og hevur ávirkan, og til aðrar tíðir situr tú í andstøðu, og tá fært tú ikki gjørt so nógv.

Kommunalt politiskt arbeiði er spennandi heldur hon. Løgtingið hevur flutt stór vælfærdarøki – so sum eldraøkið – til kommunurnar at umsita, og ein avbjóðing er, at fáa tað hanga saman figgjarlaga.

–Men tað er spennandi, at tryggja borgarunum eina betri tæna. Sum javnaðarfólk eru tað jú vælfærdarøkini, sum eru míni hjartamál, og sum eg vil berjast fyri, sigur hon.

–Tað er trupult, at fáa fólk at hugsa um verri tíðir, tá tað gongur gott í landinum. Tað er menniskjaligt at halda, at trøini vaksa inn í Himmalin. Men tað gera tey ikki, staðfestir hon.

Í Havn skulu hurðar standa opnar fyri teimum, sum flyta til landið og til Havnar. Tað er ein av skyldunum, sum kommunan hevur, heldur hon. Stóra avbjóðingin er tó at finna bústaðir til tey, ið ynskja at búgva í Havnini, og hesa uppgávu vil hon leggja stóra orku í at loysa.

Hendan avbjóðingin hevur tó vaksið seg frá at vera ein kommunalpolitisk avbjóðing til at verða ein landspolitisk avbjóðing, tí í dag er torført at finna bústað um alt landið.

–Tað er jú fantastiskt, at so nógv velja Føroyar nú – serliga tey ungu. Tað er krúnan á verkið, heldur hon.

Komið inn í dystin

Hon saknar, at fólk sum siggja okkurt, sum tey hava meining um, koma inn í dystin, luttaka í almenna kjakinum og vilja flyta mörk.

–Eg vóni, at tað verða fleiri, ið gera tað. Bæði í kommunal- og landspolitikki, sigur hon.

Ofta verður sagt, at føroyskar kvinnur eru trekar, at fáa upp í bæði politikkk og orðaskifti. Helena heldur tó ikki, at tað er so einfalt.

–Tað eru ein rúgva av fatanum, vanum og mentanum, sum forma og stýra, hvar man endar – eisini í politikki. Tað vísir seg, at fáar kvinnur enda heilt uppi á toppinum. Tað kunnu vit velja at arbeiða við, men tað er eisini um-

ráðandi at rekruttera so nógvur sum gjørligt, og so kemur tað til síðst, sigur hon.

–Kvinnur og menn hava ymisk virðir, sum kemur natúrliga av tí lívsringrásini, sum man skal ígjøgnum. Og tað er eisini í lagi, sigur hon.

Tað er umráðandi, at summi virði ikki detta ímillum bara tí, at kvinnur vilja náa sama sum menn, heldur hon. Men tað er sanniliga eisini umráðandi, at kvinnur vilja og kunnu sita í øllum størvum.

Hon heldur ikki, at tað eru nógv, sum blanda seg uppi, hóast nógv gongur fyri seg á sosialu miðlunum.

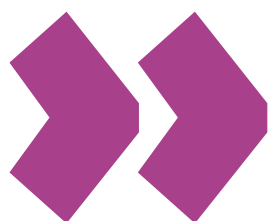
–Júst á sosialu miðlunum má eg sjálf fara at vera nógv meira íðin.

Har havi eg onga ommu, sum hevur sett meg niður og sagt at hetta mást tú læra, flennir hon.

Virði

Helena og Kristian eiga trí børn, og í samrøðuni nevnið hon tey javnan. Tað er eyðsýnt, at familjan fyllir nógv í lívi hennara. Nú eru børnini vaksin, og tey bæði eiga eisini átta ommu- og abbað. Helena greiðir frá, at henni dámar væl at vera har fyri tey, tá tørvur er á tí.

–Famíjan hevur alt at siga fyri meg, og hon kemur fram um alt annað, sigur hon, tá verður spurd um tey virði, ið liggja henni nær.

Eg var heppin, at tað ikki var fataalt. Eg fari at koma á føtur aftur, og eg kempi, soleiðis,

at eg aftur sleppi út millum manna. Tað havi eg ikki verið seinastu tíðina, og tað er sjáldsamt fyri meg

ansa ómetaliga væl eftir, hóast vit hava rættað nógvur skeivleikar, sum gjørdur kreppuna ógvusliga tá, sigur Helena Dam á Neystabø.

–Vit eru framvegis eitt sárbert samfelag. Og vit skulu framvegis menna okkara vælfærdarskipanir, so at eingin skal detta niður ímillum. Og tað er ein uppgáva sum eg røki best í Javnaðarflokkinum, sigur hon.

Hon greiðir frá, at hon eftir kreppuna hugsaði, at man fór at finna loysnina til sjálvstýrismálið, sum í meir enn eina øld hevur lagt fót fyri nógvum politiskum samstørvum – bæði heima og við onnur lond.

Loysnin er tó ikki funnin enn, og kjakið fyllir enn nógv innanhýsis í føroyskum politikki og í almenna rúminum.

–Eg trúgvi at hetta verður eitt kjak, sum kemur at liva í Føroyum í fleiri ár, og tað er eisini í ordan, heldur hon.

Helena meldaði seg úr Sjálvstýrisflokkinum og í Javnaðarflokkin í 2001, tí tað vóru fleiri

fyri í Sjálvstýrisflokkinum.

–Kanska var tað serliga hetta, sum vit í dag rópa etisk virði, sum skildi okkum. Eg kundi til dømis ikki liva við, at fólk hildu, at eg ikki kundi rúma samkyndum. Tí helt eg, at tað var rætt at fara, sigur hon.

–Eg smekkaði ikki við hurðunum, men eg flutti meg onkursvegna sjálf, sigur hon.

Tjóðskaparkenslan hjá Helenu livur tó enn, men hon leggur dent á, at samleiki okkara liggur í, at vit standa saman um føroyskt mál og mentan.

–Míni hjartamál hava altíð verið, at vit saman skulu lyfta tey, sum av ymsum ávum hava tørv á tí. Tí var tað fantastiskt, at eg sum landsstýriskvinna í almannamálum í 2000 fekk tað ígjøgnum, at fólkapersjónin hækkaði munandi, sigur hon.

–Eg haldi, at vit sum land framhaldandi skulu flyta okkum og taka størri ábyrgd. Vit skulu stremba eftir at standa á egnum beinum figgjarlaga og politiskt. Men fyri

FAKTA

Fødd: 10.12.55 í Keymnannahavn
Foreldur: Ása Hátún og Atli P. Dam
Hon er útbúgvin cand. mag í donskum og týskum og Master of public managment
Gift Kristjan á Neystabø
Tey eiga børnini Dánjal, Katrin og Ásu og átta ommu og abbað
Stillaði upp fyri fyrstu ferð í 1990
Helena var stjóri á Føroya Handilsskúla áðrenn samanleggingina í Glasir, og er nú í farloyvi